

Локтіонова Я.Ф.

к.е.н., докторантка,

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

ORCID: 0000-0001-5634-4900

Титок В.В.

к.е.н., доцент,

Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

ORCID: 0000-0002-9527-3006

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ЦИКЛІЧНІЙ ЕКОНОМІЦІ

***Анотація.** У статті досліджено корпоративну соціальну відповідальність як стратегічний інструмент підвищення стійкості будівельних підприємств в умовах циклічної економіки. Актуальність теми зумовлена посиленням економічної нестабільності, зростанням частоти кризових явищ та високою чутливістю будівельної галузі до коливань інвестиційної активності. Метою дослідження є обґрунтування ролі КСВ у забезпеченні довгострокової економічної, соціальної та екологічної стійкості підприємств та розроблення методичних підходів до її інтеграції в систему управління.*

У роботі розкрито теоретичні засади формування корпоративної соціальної відповідальності в контексті циклічної економіки та сталого розвитку. Обґрунтовано, що КСВ трансформується з добровільної ініціативи у стратегічний механізм управління ризиками та підвищення конкурентоспроможності підприємств. Систематизовано методичні підходи до її застосування, зокрема стратегічно-інтеграційний, ризик-орієнтований, стейкхолдеро-орієнтований, процесно-операційний, інноваційно-орієнтований, адаптивно-циклічний та інституційний. Встановлено, що їх поєднання формує цілісну модель антициклічного управління.

Особливу увагу приділено доведенню антициклічної ролі КСВ, яка проявляється у здатності підприємств пом'якшувати наслідки економічних спадів, забезпечувати стабільність ресурсного забезпечення, підтримувати довіру стейкхолдерів та підвищувати інвестиційну привабливість. Показано, що впровадження КСВ сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, розвитку інновацій та зміцненню довгострокової стійкості будівельних підприємств.

У результаті дослідження доведено, що корпоративна соціальна відповідальність є важливим інструментом адаптації підприємств до умов циклічної економіки та забезпечення їх стабільного розвитку. Перспективи подальших досліджень пов'язані з удосконаленням методів кількісної оцінки впливу КСВ на стійкість підприємств та розробленням прикладних моделей її реалізації в умовах післякризового відновлення та цифрової трансформації будівельної галузі.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, будівельні підприємства, стійкість підприємств, економічна стійкість, економічна безпека, циклічна економіка, сталий розвиток, ESG, антикризове управління, економічні цикли, конкурентоспроможність, інституційна стійкість, ризик-менеджмент, інноваційний розвиток, стейкхолдери, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження корпоративної соціальної відповідальності як інструменту підвищення стійкості будівельних підприємств під дією економічної циклічності і відповідних трансформацій, що відбуваються як у глобальному

економічному середовищі, так і в національних господарських системах. Сучасна економіка характеризується посиленням циклічних коливань, зростанням невизначеності, кризових явищ та структурних дисбалансів, що особливо відчутно впливає на будівельну галузь як одну з найбільш чутливих до змін інвестиційної активності. За таких умов традиційні підходи до забезпечення конкурентоспроможності підприємств виявляються недостатніми, що обумовлює необхідність пошуку нових управлінських інструментів, здатних забезпечити довгострокову стійкість та адаптивність суб'єктів господарювання.

У цьому контексті корпоративна соціальна відповідальність набуває нового змісту, трансформуючись із добровільної етичної практики у стратегічний фактор розвитку підприємства. Її впровадження дозволяє формувати довіру з боку зацікавлених сторін, знижувати нефінансові ризики, підвищувати репутаційний капітал та зміцнювати інституційну стійкість компаній. Для будівельних підприємств, діяльність яких пов'язана зі значним впливом на довкілля, соціальну сферу та місцеві громади, значення корпоративної соціальної відповідальності є особливо вагомим, оскільки вона сприяє гармонізації економічних, екологічних і соціальних інтересів у процесі реалізації проєктів.

Концепція циклічної економіки у такому випадку передбачає не лише врахування фаз економічного циклу, але й забезпечення стійкості учасників будівництва завдяки орієнтації на принципи антициклічного управління, ресурсоефективності, повторного використання та мінімізації відходів. У таких умовах корпоративна соціальна відповідальність виступає інтеграційним механізмом, що поєднує економічну ефективність із цілями сталого розвитку, забезпечуючи підприємствам можливість гнучко реагувати на зміни кон'юнктури ринку та зберігати стабільність функціонування в довгостроковій перспективі.

Таким чином дослідження ролі корпоративної соціальної відповідальності у підвищенні стійкості будівельних підприємств у циклічній економіці є своєчасним і науково обґрунтованим, оскільки дозволяє поглибити теоретико-методологічні підходи до управління підприємствами в умовах нестабільності, а також сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення їх конкурентоспроможності,

економічної безпеки та соціально-економічної ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Будівельна галузь традиційно характеризується високим рівнем чутливості до економічної циклічності, що проявляється у коливаннях обсягів інвестицій, попиту на будівельну продукцію, зайнятості та фінансової стійкості підприємств. У наукових дослідженнях циклічність розглядається як системна властивість розвитку будівництва, обумовлена макроекономічними, інституційними та галузевими чинниками [4; 12; 13].

Теоретичні положення щодо сутності економічних циклів у будівництві та їх впливу на фінансову стійкість підприємств свідчать, що фазам економічного спаду притаманне загострення ризиків ліквідності, зниження платоспроможності замовників і скорочення інвестиційної активності [4; 12]. Водночас підкреслюється, що будівельні підприємства потребують спеціальних механізмів адаптації до циклічних коливань, серед яких важливе місце посідають антициклічні управлінські інструменти [5].

Методичні підходи до оцінювання ефективності діяльності будівельних підприємств у контексті циклічності ґрунтуються на системі фінансово-економічних показників, які дозволяють діагностувати рівень стійкості підприємства на різних фазах циклу [2; 8]. При цьому акцент робиться на необхідності доповнення традиційних фінансових індикаторів нефінансовими показниками, зокрема соціального та репутаційного характеру, що набуває особливого значення в умовах кризових спадів.

У цьому контексті корпоративна соціальна відповідальність розглядається як важливий елемент стратегічного управління будівельними підприємствами, здатний виконувати антициклічну функцію. Дослідження, присвячені стану та тенденціям розвитку КСВ у будівельній галузі, свідчать, що соціально відповідальна поведінка підприємств сприяє зміцненню довіри з боку ключових стейкхолдерів, стабілізації трудових відносин та зниженню соціальних ризиків у періоди економічної нестабільності [1; 7].

Зарубіжні наукові джерела розширюють розуміння ролі КСВ у контексті сталого розвитку та соціальної стійкості будівельних проєктів. Зокрема, соціальна відповідальність розглядається як складова ширших

стратегій сталого та соціально орієнтованого будівництва, що забезпечує довгострокову адаптивність підприємств до циклічних змін зовнішнього середовища [9; 10; 11]. У таких дослідженнях КСВ трактується не лише як етична категорія, а як інструмент управління ризиками та підвищення організаційної стійкості.

Антициклічний потенціал КСВ проявляється також через інтеграцію соціальних, екологічних і управлінських практик у корпоративні стратегії, що узгоджується з концепціями циркулярної економіки та «зеленого» розвитку [6]. Умови циклічних спадів актуалізують потребу в збереженні людського капіталу, відповідальній логістиці та підтримці локальних громад, що дозволяє будівельним підприємствам зменшувати глибину негативних наслідків економічних криз.

Методологічні підходи до дослідження складних соціально-економічних явищ, зокрема економічної циклічності та КСВ, обґрунтовують доцільність використання прагматичного дослідницького підходу, який поєднує кількісні та якісні методи аналізу [3]. Це дозволяє комплексно оцінювати вплив циклічних факторів на діяльність будівельних підприємств і визначати ефективність КСВ як інструменту антициклічного регулювання.

Таким чином, узагальнення результатів проаналізованих наукових джерел свідчить, що економічна циклічність є визначальним фактором розвитку будівельної галузі, а корпоративна соціальна відповідальність поступово трансформується з допоміжного елементу управління у важливий антициклічний механізм, спрямований на підвищення фінансової, соціальної та репутаційної стійкості будівельних підприємств у довгостроковій перспективі [1; 4; 5; 10; 11].

Таким чином метою статті стає теоретичне обґрунтування та розвиток методичних підходів до використання корпоративної соціальної відповідальності як стратегічного інструменту підвищення стійкості будівельних підприємств в умовах циклічної економіки, а також визначення механізмів її інтеграції у систему управління підприємством з урахуванням впливу економічних коливань, ризиків та вимог сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методичні підходи до використання корпоративної соціальної відповідальності як стратегічного інструменту підвищення стійкості

будівельних підприємств в умовах циклічної економіки формуються на перетині концепцій сталого розвитку, ризик-менеджменту, стратегічного управління та адаптивності підприємств до фаз економічного циклу. Їх сутність полягає у системній інтеграції соціальних, екологічних та управлінських (ESG) компонентів у бізнес-процеси з метою забезпечення довгострокової стабільності функціонування підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та здатності протидіяти зовнішнім шокам.

У науково-методичному вимірі доцільно виокремити комплекс взаємопов'язаних підходів, які можуть бути реалізовані як у стратегічному, так і в операційному контекстах діяльності будівельних підприємств (табл. 1).

Подана система методичних підходів відображає комплексне бачення використання корпоративної соціальної відповідальності як інструменту забезпечення стійкості будівельних підприємств, при цьому ключовим об'єднуючим елементом виступає їх антициклічна спрямованість. Кожен із підходів не лише формує окремі аспекти стійкості, але й виконує функцію згладжування негативного впливу фаз економічного спаду та посилення ефектів економічного зростання.

Зокрема, стратегічно-інтеграційний підхід закладає основу антициклічного управління через включення принципів КСВ у довгострокову стратегію підприємства з урахуванням економічної динаміки. Його антициклічний характер проявляється у можливості завчасного формування стратегічних резервів, диверсифікації діяльності та узгодження соціальних інвестицій із фазами економічного циклу, що дозволяє пом'якшувати наслідки кризових періодів і ефективно використовувати періоди піднесення.

Ризик-орієнтований підхід безпосередньо спрямований на ідентифікацію, оцінку та мінімізацію ризиків, що посилюються в умовах циклічних коливань. Його антициклічний потенціал полягає у ранньому виявленні кризових сигналів, зниженні нефінансових втрат та забезпеченні безперервності діяльності підприємства навіть у фазах економічного спаду. Використання ESG-ризик-менеджменту дозволяє формувати превентивні механізми реагування на нестабільність.

Стейкхолдеро-орієнтований підхід відіграє важливу роль у підтриманні соціальної стабільності підприємства в кризові періоди.

Таблиця 1. Методичні підходи до використання корпоративної соціальної відповідальності як стратегічного інструменту підвищення стійкості будівельних підприємств в умовах циклічної економіки

Методичний підхід	Характеристика	Інструментарій	Вплив на стійкість
Стратегічно-інтеграційний підхід [8; 10; 11]	Передбачає включення принципів КСВ у загальну стратегію розвитку підприємства з урахуванням фаз економічного циклу	ESG-стратегія, стратегічні карти, збалансована система показників (BSC)	Забезпечує довгострокову фінансово-економічну стійкість, узгодження економічних і соціальних цілей з фазами економічного циклу
Ризик-орієнтований підхід [5]	Розглядає КСВ як інструмент зниження нефінансових та репутаційних ризиків	ESG-ризик-менеджмент, комплаєнс, аудит стійкості	Зменшує вразливість до кризових явищ та ризиків, дозволяє виявляти вризики на різних фазах циклу, підвищує антикризову стійкість
Стейкхолдероорієнтований підхід [7; 9]	Орієнтований на врахування інтересів усіх зацікавлених сторін (інвесторів, працівників, громад, держави)	Матриця стейкхолдерів, нефінансова звітність, соціальні програми	Формує довіру, підвищує соціальний капітал і репутаційну стійкість
Процесно-операційний підхід [2; 6]	Інтеграція КСВ у бізнес-процеси учасників будівництва	«Зелене» будівництво, енергоефективні технології, управління відходами	Підвищує ресурсну ефективність, соціальну, економічну та екологічну стійкість
Інноваційно-орієнтований підхід [10]	Використання КСВ як драйвера впровадження інновацій та нових технологій	«зелені» інновації, цифровізація, циркулярні моделі	Сприяє технологічній стійкості, безпеці та конкурентоспроможності
Адаптивно-циклічний підхід [4; 12]	Передбачає зміну інтенсивності та пріоритетів КСВ залежно від фаз економічного циклу	сценарне планування, антикризові програми, гнучкі інвестиції	Забезпечує гнучкість та стабільність у різні періоди економічного циклу
Інституційний підхід [3; 13]	Орієнтований на відповідність внутрішнім й міжнародним стандартам і нормам КСВ	стандарти GRI, ISO 26000, ESG-рейтинги	Підвищує інвестиційну привабливість підприємств та доступ до фінансових ресурсів, а отже й економічну стійкість

Розроблено авторкою

Антициклічний ефект досягається за рахунок формування довгострокових партнерських відносин із зацікавленими сторонами, що забезпечує підтримку підприємства у складних умовах, знижує соціальну напругу та сприяє збереженню ділової репутації навіть у періоди економічного спаду.

Процесно-операційний підхід забезпечує антициклічний ефект через підвищення ефективності використання ресурсів і зниження витрат. В умовах кризи впровадження енергоефективних технологій, «зеленого» будівництва та оптимізації виробничих процесів дозволяє підприємствам зменшувати собівартість і підвищувати економічну стійкість, що є кри-

тично важливим у періоди зниження попиту.

Інноваційно-орієнтований підхід формує довгострокову антициклічну стійкість за рахунок впровадження нових технологій і бізнес-моделей. У фазах економічного спаду інновації можуть виступати фактором реструктуризації та оновлення діяльності, тоді як у фазах підйому – забезпечувати прискорене зростання та зміцнення конкурентних позицій підприємства.

Особливе значення має адаптивно-циклічний підхід, який безпосередньо орієнтований на управління діяльністю підприємства залежно від фаз економічного циклу. Його антициклічність проявляється у гнуч-

кому перерозподілі ресурсів, зміні пріоритетів КСВ, активізації антикризових програм у періоди спаду та нарощуванні інвестицій у періоди зростання, що забезпечує збалансованість розвитку.

Інституційний підхід доповнює зазначену систему, формуючи зовнішні умови антициклічної стійкості через відповідність стандартам та підвищення прозорості діяльності. Це сприяє зміцненню довіри інвесторів і полегшує доступ до фінансових ресурсів, що є особливо важливим у періоди економічної нестабільності, коли зовнішнє фінансування стає обмеженим.

Таким чином, сукупність наведених підходів формує цілісну антициклічну модель управління будівельним підприємством на засадах корпоративної соціальної відповідальності, яка дозволяє не лише мінімізувати негативні наслідки економічних коливань, але й використовувати їх як можливості для структурного оновлення та стратегічного розвитку. Зазначені методичні підходи формують багаторівневу систему управління корпоративною соціальною відповідальністю, яка забезпечує синергію між економічною ефективністю та соціально-екологічною відповідальністю підприємства. Їх практичне застосування у будівельній галузі дозволяє не лише знизити чутливість до циклічних коливань, але й створити передумови для стійкого розвитку в довгостроковій перспективі, що особливо важливо в умовах підвищеної невизначеності та трансформації економічного середовища.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Корпоративна соціальна відповідальність виступає не лише етичним або іміджевим компонентом діяльності будівельних підприємств, а й дієвим стратегічним інструментом забезпечення їх стійкості в умовах циклічної економіки. Інтеграція принципів КСВ у систему управління дозволяє підвищити адаптивність підприємств до коливань ринкової кон'юнктури, знизити рівень нефінансових ризиків, зміцнити довіру стейкхолдерів та забезпечити баланс між економічними, соціальними й екологічними цілями розвитку.

Систематизація методичних підходів до використання КСВ надасть змогу у подальшому сформулювати комплексну модель управління стійкістю, яка охоплює

стратегічно-інтеграційний, ризик-орієнтований, стейкхолдеро-орієнтований, процесно-операційний, інноваційно-орієнтований, адаптивно-циклічний та інституційний підходи, оскільки їх поєднання забезпечує синергетичний ефект, який проявляється у формуванні антициклічних механізмів розвитку підприємств, зокрема через підвищення ефективності використання ресурсів, впровадження інновацій, зміцнення партнерських зв'язків та забезпечення доступу до фінансових ресурсів.

Особливу увагу приділено антициклічній ролі КСВ, яка полягає у здатності підприємств завчасно реагувати на кризові явища, мінімізувати їх негативні наслідки та використовувати фази економічного піднесення для зміцнення конкурентних позицій. Обґрунтовано, що КСВ сприяє формуванню довгострокової економічної, соціальної та екологічної стійкості будівельних підприємств, що є ключовою передумовою їх стабільного функціонування в умовах невизначеності.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на розроблення кількісних методик оцінювання впливу корпоративної соціальної відповідальності на стійкість будівельних підприємств з урахуванням фаз економічного циклу. Актуальним є формування інтегральних показників та моделей діагностики рівня стійкості на основі ESG-критеріїв, що дозволить підвищити обґрунтованість управлінських рішень.

Перспективним напрямом є також дослідження механізмів адаптації КСВ до умов післякризового відновлення та трансформації будівельної галузі, зокрема в контексті цифровізації, «зеленого» будівництва та циркулярної економіки. Особливої уваги потребує вивчення впливу інституційного середовища, державного регулювання та міжнародних стандартів на ефективність реалізації КСВ як антициклічного інструменту.

Крім того, доцільним є проведення емпіричних досліджень із використанням даних будівельних підприємств для виявлення практичних аспектів впровадження КСВ, оцінки її впливу на фінансові результати, інвестиційну привабливість та конкурентоспроможність у різні фази економічного циклу. Це сприятиме подальшому розвитку теоретико-методичних засад і формуванню прикладних рекомендацій щодо забезпечення стійкого розвитку підприємств галузі.

Література

1. Середюк К. В. Корпоративна соціальна відповідальність будівельних підприємств: стан, тенденції розвитку та політика впровадження // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2022. № 50 (2). С. 130–136. [https://doi.org/10.32347/2707-501X.2022.50\(2\).130-136](https://doi.org/10.32347/2707-501X.2022.50(2).130-136)
2. Гойко А. Ф. Методичні питання оцінки ефективності роботи будівельного підприємства // Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2022. № 49 (1). С. 148–156. [https://doi.org/10.32347/2707-501X.2022.49\(1\).148-156](https://doi.org/10.32347/2707-501X.2022.49(1).148-156)
3. Kaushik V., Walsh C. A. Pragmatism as a Research Paradigm and Its Implications for Social Work Research // *Social Sciences*. 2019. Vol. 8, No. 9. Art. 255. DOI: <https://doi.org/10.3390/socsci8090255>
4. Измайлова К. В., Беленкова О. Ю., Моголівець А. А. Сутність економічних циклів та їх вплив на фінансову стійкість будівництва // Наукові записки Національного університету державної податкової служби України. – 2019. – № 2(87). – С. 139–158. DOI: 10.33763/npndfi2019.02.139
5. Shokotko O. S. Conceptual principles of forming anti-cyclical policy of construction enterprises based on forecasting economic cyclicity. *Building Production*. – 2023. – No. 79. – P. 53–59. DOI: 10.36750/2524-2555.79.53-59.
6. Bozhanova V., Korenyuk P., Lozovskyi O. Green Enterprise Logistics Management System in Circular Economy // *International Journal of Mathematical, Engineering and Management Sciences*. 2022. Vol. 7, No. 3. P. 350–363. DOI: <https://doi.org/10.33889/IJMEMS.2022.7.3.024>
7. Romaniuk M. D., Romaniuk T. M. Social responsibility in Ukraine: social and corporate aspects // *The Actual Problems of Regional Economy Development*. 2023. No. 2. P. 271–279. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.19.271-279>
8. Сорокіна Л. В. Економетричний інструментарій управління фінансовою безпекою підприємств будівництва : монографія. 2-ге вид. / за наук. ред. Л. В. Сорокіної, А. Ф. Гойка. Київ : КНУБА, 2023. 421 с.
9. Rostamnezhad M., Thaheem M. J. Social Sustainability in Construction Projects: A Systematic Review // *Sustainability*. 2022. Vol. 14(9). Art. 5279. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14095279>
10. Wang L., Zhang P., Ma L. et al. Developing a corporate social responsibility framework for sustainable construction // *Technological and Economic Development of Economy*. 2020. Vol. 26(1). P. 186–212. DOI: <https://doi.org/10.3846/tede.2020.11263>
11. Domínguez-Herrera M. M., González-Morales O., González-Díaz E. Social Responsibility of Construction Company as Strategy for Sustainability // *Construction Economics and Building*. 2023. Vol. 23(1/2). <https://doi.org/10.5130/AJCEB.v23i1/2.8163>
12. Ive G. J., Gruneberg S. L. Business cycles and construction The Economics of the Modern Construction Sector. – London : Palgrave Macmillan, 2000. P. 219–245.
13. Matwiejczuk W., Gorustowicz M. Determinants of economic fluctuations in the construction sector. Institute of Economic Research Working Papers. 2017. No. 74. P. 1–21.

References

1. Serediuk, K. V. (2022). Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist budivelnnykh pidpriemstv: stan, tendentsii rozvytku ta polityka vprovadzhenia. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, (50(2)), 130–136. [https://doi.org/10.32347/2707-501X.2022.50\(2\).130-136](https://doi.org/10.32347/2707-501X.2022.50(2).130-136)
2. Hoiko, A. F. (2022). Methodychni pytannia otsinky efektyvnosti roboty budivelnnoho pidpriemstva. *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn*, (49(1)), 148–156. [https://doi.org/10.32347/2707-501X.2022.49\(1\).148-156](https://doi.org/10.32347/2707-501X.2022.49(1).148-156)
3. Kaushik, V., & Walsh, C. A. (2019). Pragmatism as a research paradigm and its implications for social work research. *Social Sciences*, 8(9), Article 255. <https://doi.org/10.3390/socsci8090255>
4. Izmailova, K. V., Bielienkova, O. Yu., & Moholivets, A. A. (2019). Sutnist ekonomichnykh tsykliv ta yikh vplyv na finansovu stiikist budivnytstva. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, (2(87)), 139–158. <https://doi.org/10.33763/npndfi2019.02.139>
5. Shokotko, O. S. (2023). Conceptual principles of forming anti-cyclical policy of construction enterprises based on forecasting economic cyclicity. *Building Production*, (79), 53–59. <https://doi.org/10.36750/2524-2555.79.53-59>
6. Bozhanova, V., Korenyuk, P., & Lozovskyi, O. (2022). Green enterprise logistics management system in circular economy. *International Journal of Mathematical, Engineering and Management Sciences*, 7(3), 350–363. <https://doi.org/10.33889/IJMEMS.2022.7.3.024>
7. Romaniuk, M. D., & Romaniuk, T. M. (2023). Social responsibility in Ukraine: Social and corporate aspects. *The Actual Problems of Regional Economy Development*, (2), 271–279. <https://doi.org/10.15330/apred.2.19.271279>
8. Sorokina, L. V. (2023). Ekonometrychni instrumentarii upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv budivnytstva (2nd ed.; A. F. Hoiko, Ed.). Kyiv National University of Construction and Architecture.
9. Rostamnezhad, M., & Thaheem, M. J. (2022). Social sustainability in construction projects: A systematic review. *Sustainability*, 14(9), Article 5279. <https://doi.org/10.3390/su14095279>
10. Wang, L., Zhang, P., Ma, L., et al. (2020). Developing a corporate social responsibility framework for sustainable construction. *Technological and Economic Development of Economy*, 26(1), 186–212. <https://doi.org/10.3846/tede.2020.11263>
11. Domínguez Herrera, M. M., González Morales, O., & González Díaz, E. (2023). Social responsibility of construction company as strategy for sustainability. *Construction Economics and Building*, 23(1–2). <https://doi.org/10.5130/AJCEB.v23i1/2.8163>
12. Ive, G. J., & Gruneberg, S. L. (2000). Business cycles and construction. In *The economics of the modern construction sector* (pp. 219–245). Palgrave Macmillan.

13. Matwiejczuk, W., & Gorustowicz, M. (2017). Determinants of economic fluctuations in the construction sector (Working Paper No. 74). Institute of Economic Research.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AS A TOOL FOR INCREASING THE SUSTAINABILITY OF CONSTRUCTION ENTERPRISES IN A CYCLIC ECONOMY

***Abstract.** The article examines corporate social responsibility as a strategic tool for increasing the sustainability of construction enterprises in a cyclical economy. The relevance of the topic is due to the increase in economic instability, the increase in the frequency of crisis phenomena and the high sensitivity of the construction industry to fluctuations in investment activity. The purpose of the study is to substantiate the role of CSR in ensuring the long-term economic, social and environmental sustainability of enterprises and to develop methodological approaches to its integration into the management system.*

The paper reveals the theoretical principles of the formation of corporate social responsibility in the context of a cyclical economy and sustainable development. It is substantiated that CSR is transformed from a voluntary initiative into a strategic mechanism for risk management and increasing the competitiveness of enterprises. Methodological approaches to its application are systematized, in particular, strategic-integration, risk-oriented, stakeholder-oriented, process-operational, innovation-oriented, adaptive-cyclical and institutional. It is established that their combination forms a holistic model of anti-cyclical management.

Particular attention is paid to proving the anti-cyclical role of CSR, which is manifested in the ability of enterprises to mitigate the effects of economic downturns, ensure the stability of resource supply, maintain the trust of stakeholders and increase investment attractiveness. It is shown that the implementation of CSR contributes to increasing the efficiency of resource use, the development of innovations and strengthening the long-term sustainability of construction enterprises.

As a result of the study, it is proven that corporate social responsibility is an important tool for adapting enterprises to the conditions of a cyclical economy and ensuring their sustainable development. Prospects for further research are related to improving methods for quantitatively assessing the impact of CSR on the sustainability of enterprises and developing applied models for its implementation in the context of post-crisis recovery and digital transformation of the construction industry.

***Keywords:** corporate social responsibility, construction enterprises, enterprise sustainability, economic sustainability, economic security, cyclical economy, sustainable development, ESG, anti-crisis management, economic cycles, competitiveness, institutional sustainability, risk management, innovative development, stakeholders, sustainable development.*

Loktionova Ya.F.

Ph.D., Associate Professor of the Department of Construction Economics,
Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

Tytok V.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv